

Psykologisk Institutt

Eksamensoppgave i PSY1016/PSYPRO4116 Personlighetspsykologi I

Faglig kontakt under eksamen: Eva Langvik

Tlf.: 73 59 19 60

Eksamensdato: 03.06.2014

Eksamenstid (fra-til): 09.00-13.00

Hjelpemiddelkode/Tillatte hjelpemidler: Ingen

Annen informasjon:

Målform/språk:

Antall sider:

Antall sider vedlegg:

Kontrollert av:

Dato

Sign

Alle oppgaver skal besvares!

Merk! Studenter finner sensur i Studentweb. Har du spørsmål om din sensur må du kontakte instituttet ditt. Eksamenskontoret vil ikke kunne svare på slike spørsmål.

- 1. Gjør kort rede for, sammenlign og diskuter personlighetsutvikling innenfor det disposisjonelle og det intrapsyiske domenet.**
- 2. Gjør rede for og diskuter sammenhengen mellom personlighet og sykdom.**
- 3. Gjør rede for de vanligste metodene for å studere det genetiske bidraget til menneskelig personlighet.**
- 4. Emosjoner er sentralt i flere perspektiv innenfor personlighetspsykologien.**
Ta utgangspunkt i to perspektiv fra pensum (hvilke to er valgfritt).
Diskuter og sammenlign de to perspektivenes syn på emosjoner.
- 5. Gjør rede for hvordan personlighet viser seg gjennom individuelle forskjeller i persepsjon, tolkning og mål.**
- 6. Gjør rede for Gray's teori om sensitivitet til belønning og straff (reinforcement sensitivity theory) og hvordan denne kan sees i sammenheng med Eysenck's personlighetsteori.**

Introduksjons til sensorveiledningen: Veiledningen beskriver i korte hovedtrekk elementer som enten må eller kan være inkludert. Ved karaktersetting er det helhetsinntrykket som teller mest; dvs hvor selvstendig kandidaten fremlegger stoffet og hvor bredt/spisst kunnskapsnivået er. At en av oppgavene ikke er besvart tilsier ikke at besvarelsen i sin helhet skal stryke.

Studentene har gitt tilbakemelding om at oppgavene var veldig omfattende og at avgrensning ble en utfordring. I vurdering av eksamensoppgavene bes sensorene ta hensyn til at eksamensformen er endret fra mange kort svar til essay-oppgaver og at dette er første gang en slik type eksamen er blitt gitt i emnet. På grunn av at eksamenstiden er begrenset, vil studentene være nødt til å velge bort enten bredde eller dybde, og dette må tas med i betraktningen. Det finnes flere måter å løse oppgavene på enn de som er direkte i samsvar med denne veiledningen.

Med forbehold om oppdaterte versjoner av sensorveiledningen.

1. Gjør kort rede for, sammenlign og diskuter personlighetsutvikling innenfor det disposisjonelle og det intrapsyriske domenet.

Løsningsforslag: Her står det gjør KORT rede for, og det forventes ikke en lang og detaljert redegjørelse. Det er flere måter å løse denne oppgaven på; studentene kan velge å inkludere både psykoanalytisk tilnærming og Motiver eller avgrense til et av dem. Om de avgrenser, forventes noe større detaljnivå og dybde.

Disposisjonelle: Trekk-tilnærmingen, personlighet som stabile, vedvarende tendenser til å tenke, føle og handle på bestemte måter. Fokus på antall trekk, hvordan de skal identifisere de og hva de fører til/henger sammen med. Størst enighet om at det er fem store brede dimensjoner, at disse er arvelig og finnes på tvers av kulturer. Kortere intervall- høyere stabilitetskoeffisient, Personlighetsutvikling inkluderer både stabilitet og endring: Rank-order– Gjennomsnittsnivå—Personlighetskoherens. Endringer må være interne og vedvarende. Allerede hos små barn ser man individuelle forskjeller i temperament som man anser som forløpere til voksen personlighet. Trekk mest stabile etter ungdomstiden. Blir litt mer sosialiserte og mindre emosjonelle med alderen. (Høyere A og C, lavere E og N)

Intrapsyriske: Fokus på motiv og drifter. Freud sin teori om utvikling gjennom de ulike stadiene må være med og at håndteringen av konfliktene på de ulike stadiene former personligheten. Psykoseksuel stadieteori: Fiksering, Oral, anal, Phallic, latency og genital fase. Noen kan ha valgt å legge mer vekt på Maslow, men hovedpoengene- ideen om indre psykologiske behov og drivkrefter er essensielt i det intrapsyriske domenet. Motiver kommer som en mellomposisjon mellom intrapsyk og disp. Om motiver er fokuset må Murray nevnes, og de tre store, Prestasjon-makt-intimitet. Opplevelser i barndommen viktig også innenfor motiver, mens trekktilnærmingen vektlegger i større grad medfødte, arvbare tendenser/disposisjoner. Innenfor Maslow's hierarki vil personlighetsutvikling være rettet mot selvaktualisering.

2. Gjør rede for og diskuter sammenhengen mellom personlighet og sykdom.

Løsningsforslag: Boken skisserer ulike tilnærminger til sammenhengen mellom personlighet og sykdom/helse, men mest sentralt her er den delen av kap. 19(18) som omhandler «personality-Illness connection. Der beskrives: Interaksjonsmodellen (personlighet påvirker hvordan individer mestrer/cope, transaksjonsmodellen (P påvirker mestring og påvirkning og vurdering av situasjonen), helseatferdsmodellen (Alle elementene ved de foregående, i tillegg til å påvirke helseatferd), predisposisjonsmodellen(Personlighet og sykdom har like bakenforliggende predisposisjoner) og sykdomsatferds-modellen (P påvirker hvorvidt en person søker medisinsk hjelp eller rapporterer symptomer, P påvirker persepsjon og oppmerksomhet og helseatferd), Disse er det viktigst at kandidaten har med, men om de trekker linker til andre deler av pensum er det en styrke. Om noen kandidater har valgt å fokusere på andre deler av pensum, kan det være en tilfredsstillende løsning så lenge fokuset er på personlighet og hvordan personlighet er knyttet til sykdom og helse.

3. Gjør rede for de vanligste metodene for å studere det genetiske bidraget til menneskelig personlighet.

Løsningsforslag: Det står menneskelig personlighet, så selektiv breeding bør ikke nevnes her. Familie studier, tvillingstudier og adopsjonsstudier er de tre som er riktig svar her. Det er naturlig at arvelighet gjøres rede for og forskjeller mellom MZ og DZ tvillinger blir nevnt. Fordeler og ulemper med måtene kan med fordel være inkludert

4. Emosjoner er sentralt i flere perspektiv innenfor personlighetspsykologien. Ta utgangspunkt i to perspektiv fra pensum (hvilke to er valgfritt). Diskuter og sammenlign de to perspektivenes syn på emosjoner.

Løsningsforslag: Her har kandidaten mulighet til å velge å fokusere på det de synes er mest spennende. Det er viktig at det er emosjoner som er i fokus, ikke andre aspekt ved perspektivene. Nødvendige avgrensninger er det opp til studenten å gjøre. Det er et eget kapittel i boken om emosjoner, men det er ikke nødvendig at kandidaten bruker det som et av de to perspektivene, men det kapitlet berører også de andre perspektivene så det er naturlig å ta med en del herfra uansett hvilke perspektiv som benyttes. I det disposisjonelle domenet er E og N de trekkene som er sterkest knyttet til emosjoner, ikke veldig stort fokus innenfor trekkperspektivet i selve kapitlet men berøres mye i kap 8. N er knyttet til flere affektive lidelse. I det genetiske perspektivet har ikke emosjoner stor plass, og nevnes ikke spesifikt i pensum. I det fysiologiske nevnes affektiv stil og noen kan velge å fokusere på BIS og BAS. Evolusjonsperspektivet vektlegges emosjoner som universelt, og at de har en funksjon, og kjønnsforskjeller i emosjoner trekkes frem.

I den psykoanalytiske tilnærmingen har følelser en stor plass, spesielt angst og aggresjon, og ulike typer angst gjøres rede for (Obj. angst, N-angst, moralsk angst). Emosjoner står ikke direkte omtalt i kap om Motiver. Det kognitive kapitlet fokuserer i større grad på forløpere til

emosjoner og affekt, men i kapitlet om emosjoner ser de på N som et kognitivt fenomen. I kapitlet som spesifikt omhandler emosjoner vektlegges tilstand vs trekk, kategorier vs dimensjoner, og det er mye fokus på lykkeforskning. Her nevnes også Eysenck's biologiske teori, og det tar spesifikt for seg E og N og hvordan de to trekkene gjennom positiv og negativ affekt påvirker SWB. Frekvens og styrke på emosjoner nevnes også i pensum samt to andre modeller som viser et mer komplekst forhold mellom personlighetstrekk og SWB (en med livsstil og en med situasjoner). I kap 16(15) blir sinne spesifikt fokusert på, kap17(16) legger vekt på kjønnsforskjeller i grunnleggende emosjoner og depresjon. Kap 19 (18) vektlegger stress, positive emosjoner i håndtering av stress, optimisme, håndtering av emosjoner- følelser som helserbringende og helseskadelig, håndtering av emosjoner (f.eks sinne viktig).

5. Gjør rede for hvordan personlighet viser seg gjennom individuelle forskjeller i persepsjon, tolkning og mål.

Løsningsforslag: Persepsjon: Felt uavhengighet (rod&frame test), smerte toleranse og sensation reducing/augmenting. Fortolkning: Kelly's Personal construct teori (skjema); locus of control /forklaringsstil og kausal attribusjon. Mål: Personal projects analysis-Bandura, self-efficacy, social cognition, cog.soc. læringsteori, Dweck, og Mischel kan nevnes.

6. Gjør rede for Gray's teori om sensitivitet til belønning og straff (reinforcement sensitivity theory) og hvordan denne kan sees i sammenheng med Eysenck's personlighetsteori

Løsningsforslag:

15

Gray BAS og BIS

BAS

- Behavioural Approach System
- Belønning
- Søker å øke eller få belønning
- Impulsivitet

BIS

- Behavioural Inhibition System
- Straff
- Søker å redusere eller unngå straff
- Angst

Ut fra Grays teori vil læring gjennom belønning eller straff være avhengig om personen skårer høyt på BAS eller BIS

Figur 7.3

